

N:o 52.

Af herr **P. Hörnstén**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående stängslet utefter järnvägarne.*

»Allt från början af statsjärnvägarnes anläggande har den uppfattningen varit rådande, att järnvägarne borde skyddas medelst stängsel. Under senare tider hafva emellertid förändrade åsikter om sådant stängsels nödvändighet gjort sig gällande.»

Så yttrar sig 1893 års statsutskott med anledning af statsrevisorernas anmärkning om obehöfligheten af stängsel på vissa sträckor af den norrländska stambanan.

I 1892 års riksdagsskrifvelse angående Luleå—Gellivarabanans försättande i fullständigt skick uttalas den åsikten, »att en gods bana som genomlöper aflägsna, folktomma bygder och endast trafikeras med långsamt gående tåg icke för trafikens säkerhet erfordrade stängsel», hvarjämte anföres, att »erfarenheten vid enskilda järnvägar ådagalagt, att stängsel kan undvaras utan fara för järnvägstrafiken».

I dessa uttalanden gäller frågan synbarligen blott *järnvägens* och *trafikens* skydd, men icke hur *betande hemdjur skola skyddas* mot öfverkörning genom att *utestängas* från järnvägens område.

Tvärtom synes den åsikten allt mer framträda, att järnvägens ägare får ersätta den skada, som tillfogas djurägaren genom å järnväg öfverkörda och dödade djur, under det skyldigheten att hålla stängsel mera lämnas åsido. Därom vittna dels åtskilliga Kungl. Maj:ts domar, dels

Kungl. Maj:ts till innevarande Riksdag öfverlämnade proposition n:o 23, angående ersättning bland annat åt lappar för den skada järnvägsdriften kan komma att förorsaka deras renhjordar å för dem upplåtna betesmarker.

I den Riksdagens skrifvelse af den 22 maj 1901, som legat till grund för omförmälda kungl. proposition, har Riksdagen bland annat anført, att genom anläggande af järnvägar inom de åt lapparne upplåtta trakter lapparna komme att lida intrång i sitt näringsfång och därför ansett det vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att rätt till ersättning tillerkändes, försåvidt skadan ej vållats genom grof vårdslöshet från renägarens egen sida eller ägt rum å plats, där det varit olofligt den tiden vistas med renar.

De myndigheter, hvilkas yttranden inhämtats, hafva ock i hufvudsak delat Riksdagens uppfattning; dock hafva de varit skiljaktiga i fråga om ersättning där järnvägsstängsel funnits. Så har Jämtlands länsstyrelse ansett ersättning icke böra utgå, där järnvägen varit »inhägnad med vanligt järnvägsstängsel». Länsstyrelserna i Väster- och Norrbottens län hafva dock på grund af lappfogdarnas utlåtanden funnit sig föranlåtna att tillstyrka ersättning äfven där stängsel finnes, men genom bristfällighet eller mycken snö kunnat vara anledning till skadan, hvarförutom det framhållits, att inom de tre nordligaste lappmarkssocknar, som banan genomlöper, det icke skulle vara möjligt för snö och skarbildning kunna hålla sådant stängsel, som vore ett tillräckligt skydd. Därtill har järnvägsstyrelsen fogat det uttalandet, »att ersättnings skyldighet icke bör göras beroende af hägnads befintlighet eller beskaffenhet».

Af detta med hvad mera i saken framhållits framgår dock otvetydigt, att där betesrättigheter före järnvägs tillkomst förefunnits, det ock bör åligga järnvägens ägare genom stängsel förhindra betande djurs inkommande på banan, samt att därest stängslets beskaffenhet eller naturorsaker föranledt, att renar inkommit på järnväg och blifvit öfverkörda, ersättning ändå bör utgå, därest ej skadan vållats genom renägarens egen grofva försumlighet.

Dessa principer, som sålunda synas vara på god väg att förverkligas för lapparnas vidkommande, tyckas tyvärr ej komma Sveriges öfriga djurägare tillgodo. Ty icke blott, som i inledningen anförts, att man vid anläggning af nya järnvägar i Norrland ansett, att stängsel redan från början kunnat undvaras, utan ock, som sistlidne sommar ägt rum å vissa sträckor af bandelen Bräcke--Wännäs, den från början fyraslaniga häg-

naden förändrats till blott treslanig, hvarigenom befolkningens i dessa trakter hemdjur, fåren, utsatts för faran att genom det glesa stängslet inkomma på järnvägen och öfverköras. Då denna befolkning har minst lika full rätt till beten å sina skogar, som lapparna i Väster- och Norrbotten ha till renbeten, så borde väl det skydd, som hittills utestängt deras djur från järnvägen, få fortfarande vara lika effektivt, helst lagen om vård af hemdjur och stängselskyldighet icke gärna kan göras tillämplig mellan enskilda markägare och järnvägsägare, hvarjämte sådana hemdjur såsom får måste anses i afseende på behovet af här ifrågavarande skydd stå renar mycket nära.

På grund af hvad sålunda anförts, vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda behovet af sådant stängsel utefter järnvägarna att jämväl smärre hemdjur såsom får ej må komma in på järnvägens område samt till Riksdagen inkomma med de förslag Kungl. Maj:t må af utredningen finna föranledda.

Stockholm den 27 januari 1904.

P. Hörnstén.
